

Anmeldelser

C. C. Wallén (ed.): *Climates of Northern and Western Europe.*

1970. - 250 s. Dfl. 110,-.

J. F. Griffiths (ed.): *Climates of Africa.* Elsevier Publishing Company, Amsterdam, 1972. - 604 s. 21 × 30 cm. Dfl. 225,-.

Hermed foreligger bd. 5 og 10 af det store værk: *World Survey of Climatology* (se anm. GT 70 bd. 1971).

Bind 5 omfatter de nordiske lande (- Island), De britiske Øer, Benelux, Frankrig og Den iberiske Halvø. Efter en kort indledning om cirkulationen over Europa af C. C. Wallén gennemgår den norske klimatolog Thor W. Johannesen klimaet i det skandinaviske område. Dispositionen følger et meget stramt skema med afsnit om alle elementer: tryk, temp., vinde, fugtighed osv., men det lykkes dog forfatteren at belyse samspillet mellem elementerne i klimaet og at opstille det som en anvendelig faktor i miljøet ved f.eks. at kortlægge vegetationens vækstperiode og redegøre for vandbalanceforholdene. Klimaændringerne især gennem de sidste hundrede år beskrives også med den sørgelige konstatering, at såvel vinter som sommer er blevet koldere efter 1940'erne.

I den forbindelse havde det været på sin plads at henvise til L. Lysgaards analyser, men det er åbenbart forfatterens motto at undlade »reklame« for de nordiske meteorologer, da ikke engang Bjerknæs er nævnt, og litteraturlisten er meget tynd med fire henvisninger.

Gordon Manley's behandling af det britiske klima indeholder mange interessante detaljer. Ganske naturligt præsenteres man for de meget lange tidsserier - fra London helt tilbage til 1660'erne - men desuden er der betragtninger over terrænets og højdeforholdenes indflydelse på temperatur og nedbør med referater af lokale undersøgelser. De mange tabeller, der ellers findes efter alle andre regionale beskrivelser, er her indarbejdet i teksten, men til gengæld er denne næsten uden kortmæssige illustrationer (kun 2).

Afsnittet om Benelux-Frankrig er meget kortfattet, men til gengæld med mange isoterme- og isohyetkort, medens A. L. Escardo's gennemgang af Spanien-Portugal synes mere afvejet. Her behandles de specielle cyklonbaner mod Middelhavet og nedbørens stærke variabilitet, der bl.a. er registreret gennem flodernes oversvømmelser tilbage til årtusindskiftet.

Generelt for alle 4 afsnit gælder, at de beskriver de enkelte elementer, men der er ikke gjort forsøg på regionaliseringer, og kun et enkelt sted er der refereret til f.eks. Köppens klimainddeling.

Bind 10: Africa er det umuligt at behandle m.h.t. hvert afsnit, da det er opspaltet på mange stater. De fleste områder er behandlet af redaktøren J. F. Griffiths, der har virket som meteorolog flere steder i Østafrika. Griffiths påpeger afhængigheden mellem klimaet, landbruget og hele ressource-udnyttelsen i Afrika og betydningen af at kende til variationen i f.eks. nedbørens for at kunne klare sig i naturen. Beskrivelserne er velillustrerede med kort, og her er overalt forsøgt en regionalisering dels på grl. af nedbørens og dels på basis af flere klimaelementer - og ensartetheden i behandlingen styrkes af den gennemgående forfatter.

Det sydlige Afrika er behandlet af J. D. Torrance og B. R. Schulze, og her gives interessante eksempler på klimaforholdene på den sydlige halvkugle med forskellige vejr-situationer illustreret gennem isobarkort. Nogle af de øvrige kort med et ringe indhold vækker en tidligere udtrykt forundring over det ret ødsle udstyr i værket. *Kr. M. Jensen*

Klimaatlas van Nederland.

Udg. af Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut. 1972. 411 kort på 34 dobbelttopslag og 18 s. holl. og eng. tekst. 40 × 27 cm. Dfl. 130,-.

Atlasset er fremstillet på grdl. af observationsperioden 1931-60, og de målte klimaelementer vises dels ved månedsgennemsnit og max-min.-værdier og dels ved amplituder og perioder over bestemte værdier. Temperatur- og nedbørsforholdene optager to trediedele, og dertil kommer tryk, vinde, solskin og fordampning samt nogle typiske cirkulationsmønstre over Nordvesteuropa. Alle kortene er udført i farver og meget overskuelige, men teksten indskrænker sig til rent tekniske

oplysninger om kortenes fremstilling, og man må selv foretage bearbejdelsen af materialet.

Der fremkommer bl.a. et meget pædagogisk eksempel ved en sammenligning mellem gennemsnitskortene for temperaturen med de tilsvarende max.- og min.-kort. Medens Ijsselmeer tydeligt fremtræder med sin modererende virkning på alle max.- og min.-kortene, er den ikke til at se ud fra gennemsnitsværdierne. Flere af de øvrige kort illustrerer de store gradienter i værdierne vest-øst gennem Holland med dens beliggenhed i randzonen af et fastland. Nedbørsfordelingen viser således max.-værdierne i indlandet i juli-august, medens f.eks. oktober-kortet demonstrerer cyklonregnen i de vestlige egne. Værket vil uden tvivl blive anvendt indenfor mange områder af det hollandske samfundsliv, da det gør omhyggeligt rede for de naturressourcer, der er knyttet til klimaet. *Kr. M. Jensen*

Paul R. Ehrlich, Anne H. Ehrlich & John P. Holdren: *Human Ecology.*

Problems and Solutions. W. H. Freeman & So., San Francisco 1973. 304 s., 77 fig., 32 tabeller. 16 × 23,5 cm. £ 1,95 (paper).

En bog af Anne og Paul Ehrlich: *Population, Resources, Environment*, har haft megen succes som lærebog (anmeldt i *Geografisk Tidsskrift*, bd. 71, 1972). Den foreliggende er en forkortet og trimmet udgave af nævnte bog. I dette tilfælde har koncentrationen medført en bedre bog. Det væsentlige er bevaret, men en masse detaljer og eksempler (ofte specifikt amerikanske) har måttet lade livet. Klarheden i dispositionen er vokset: efter indledningen om »krisen« er der kapitler om befolkningen, bæreevne, den direkte forurening, forurening af økosystemer, kædevirkninger og endelig to kapitler om løsninger.

Den ny lille bog er en bedre støttebog til økologisk kulturgeografi end den foregående, på trods af at der kun er optaget relativt lidt nyt stof (bl.a. om energikrisen), og trods at der stadig kan siges at mangle noget om problemernes forbindelse med de moderne samfunds udvikling. *Sofus Christiansen*

Jacques M. May & D. L. McLellan: *The Ecology of Malnutrition.*

(Studies in Medical Geography). Hafner Publishing Company, New York. Distr.